

حوکمی سہرفیترہ (صدقۃ الفطر) و جہڑن

نامادہ کردنی: محمد العبیدلی
وہرگیپرائی: حہ مزہ بہ رزنجی

لہ ریٰ خوی گہورہ دا دہبہ خشریتہ و ہو نافرو شریٹ

پیشکہ شہ:

* بہ موسلمانان بہ گشتی....

* ئہ وانہی لہم مانگہ پیروزہ دا مہردانہ نہ فسی خویان گر تہ و ہ لہ نارہ زوہ کانیان..

* ئہ وانہی بہ جوانی و ریزو حورمہ تہ و ہ پیشوازی و مالئا و ایی بیان لہ مانگی پر بہرہ کتہی رہمہ زان کرد.

* بہ وانہی دہیانہ ویٹ بہ شیوہیہ کی شہرعی سہرفیترہی ئہم مانگہ بدن و بیکنہ کہ فارہتی نو قسانی بیہکانی
رؤژو و ہ کھیان.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده وسوله.....أما بعد:

ئہم پھیامہ کہ تایبہ تہ بہ (سہرفیترہ و جہڑن و حوکمہ کانیان) لہ نیوان چہند کتیبیکدا کومکردو تہ و ہ ہ تا خوی
گہورہ بیکاتہ مایہی سوود بؤ ہر کہسیک کہ بیہ ویٹ لہ بہ ندہکانی، و ہ خستو و مہ تہ نیوہ ندی نا و ہا
نامیلکہیہ کی بچوکہ و ہ و ہ ولم داوہ کورت و پوخت بیٹ تا موسلمانان سوودی لی و ہ ریگرن و سوورین لہ سہر

گوپرايه لى خواى گه وره و شوينكه وتنى نه وهى كه له پيغه مبه ره وه (ﷺ) هاتووه. چونكه هه موو خيرو چاكه يه كه له شوينكه وتنى قورنان و سوننه تدايه به پيى تيگه يشتنى پيشينى نه م نوممه ته ره حمه تى خوايان لى بيت.

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين

نووسهر: محمد العبيدلي - الشارقة

سهر فيتره (زكاة الفطر)

(الزكاة): له زمانه وانى دا بريتي يه له گه شه كردن و زياد بوون, هه روه ها به مبه ستي پاك بوونه وه دييت. هه روه كه چيون نه وه كه سهى كه دهيدات پاكي دهكات وه له گونا ه و پاداشته كه ي گه شه پي دهكات. خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿قد أفلح من زكاه﴾ واته: سهر فزان بوو نه وه كه سهى نه فسى خو ي پاك كر ديته وه له پيسى يه كان.

(الفطر): وه رگيرا وه له فيتره ته وه كه بنچينه ي دروست بوونى مروقه, به لام له شه رعدا مبه ستي پيى نه وه خيرو سه ده قه يه يه كه له برى لاشه ده به خشريت.

حوكمه كه ي: سهر فيتره فهرزه له سهر هه موو كه سيك گه وره و بچوك, نيرو م, نازادو كويله, له موسلمانان.

به لگه له سهر فهرزي تي يه كه ي:

- له قورناندا: خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿قد أفلح من تركى﴾ چه سپا وه كه نه م نايه ته ده باره ي سهر فيتره دابه زي وه.

- وه له سوننه تد: قال عبدالله بن عمر (رضي الله عنهما): ((فرض رسول الله ﷺ) زكاة الفطر في رمضان, صاعا من تمر أو صاعا من شعير على العبد والحر والذكر والأنثى والصغير والكبير من المسلمين)). رواه البخاري 1503 ومسلم 984

واته: پيغه مبه رى خوا (ﷺ) سهر فيتره ي له ره مه زاندا فهرز كردوه, نه ويش صاعيك (كه ده فريكه چوار مشت ده گريت) له خورما, يان له (جو) كه پيوسته له سهر هه موو موسلمانيكى به نده وه نازادو نيرو م و بچوك و گه وره.

وه هه رشتيك پيغه مبه رى خوا (ﷺ) فهرزى كر دييت حوكمى نه وهى هه يه كه خواى گه وره فهرزى كردو وه وه فهرمانى پي كردو وه: خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿من يطع الرسول فقد أطاع الله..﴾ النساء/80. **حيكه تى:**

شيخ ابن عثيمين (ره حمه تى خواى لى بيت) ده فهرمويت: (وه به لام حيكه ته كه ي زور ديارو ناشكرايه نه ويش چاكه كردنه له گه ل هه ژاراندا و ريگرتنيانه له سوال كردن له روژى جه ژندا, تا به شدارى ده وه له مهنده كان بكن له دلخوشى و كامه رانى ياندا و تا ببينه جه ژنى هه مووان, هه روه ها پاك بوونه وه يه كه ي روژو وه وانه له وه نو قسانى و قسه ي پوچو تا وانانه ي كه له گه ل روژو وه كه ياندا هه يان بو وه).

حيكه تى ترى: ده رخشتنى شوكرى نيعمه تى خواى گه وره يه به ته واو بوونى روژو وه شه ونويژى مانگى ره مه زان و نه نجامدانى نه وهى توانرا له چاكه كردن تيايدا/مجالس شهر رمضان لابن عثيمين ص 325.

عن ابن عباس (رضي الله عنهما) قال: (فرض رسول الله ﷺ) زكاة الفطر طهرة للصائم من اللغو والرفث وطعمة للمساكين, فمن أداها قبل الصلاة فهي زكاة مقبولة, ومن أداها بعد الصلاة فهي صدقة من الصدقات). رواه ابوداود 1609 وابن ماجه 1827 والحاكم 409/1 وحسنه الألباني في صحيح ابى داود 303/1.

واته: پیغمبهری خوا(ﷺ) سهرفیتره ی فهرز کردوه که ده بیته مایه ی پاک بوونه وه ی پوژووه وان له قسه ی پوچ و گوناوه و ههروه ها خواردنیکیشته بو هه ژاران. جا هه رکه سیك پیش نویژی جه ژن بیبه خشیت ئه واه زه کاتیکی وهرگیراوه، وه هه رکه سیكیش دوا ی نویژ بیبه خشیت ئه واه خیریکه له خیره کان (وه بری سهرفیتره ناکه ویت).

ئه و شتانه ی که سهرفیتره یان ئی دهریت

ئه و نیش له فهرمووده که ی ابي سعیدی الخدری دا باس کراون که ده فهرمویت: (کنا نخرج يوم الفطر في عهد النبي ﷺ) صاعا من طعام، وكان طعامنا: الشعير، والزبيب، والأقط، والتمر). رواه البخاري 1508 واللفظ له، ومسلم 985.

واته: ئیمه له روژی جه ژنی ره مه زانداو له سه رده می پیغمبهری خوا(ﷺ) صاعیک خواردنمان دهرده کرد، خواردنه که شمان بریتی بوو له جو و میووژو که شک و خورما.

سهرفیتره له خواردنی مروقه له خواردن و خوراکي ئه و شاره ی تیایدا ده ژی. وه دروسته له برنج و گهنه شامی و ئاردو غیری ئه مانه له و شتانه ی که ده خوریت بدریت. به م شیوه زوره ی ئه هلی عیلم فهرموینه.

حوکمی سهرفیتره دهرکردن به پاره

دروست نییه .... چونکه له پیغمبهره وه(ﷺ) نه هاتوه، له گهل ئه و هدا که له و کاته دا پاره هه بووه و خه لک پیوستی پیی هه بووه. وه هیچ یه کیک له هاوه لآن (ره زای خویان ئی بیت) ئه مه ی نه فهرمووه له کاتیکیدا ئه وان شاره زاترین کهس بوون به سوننه تی پیغمبهر(ﷺ). وه سهرفیتره ش له یه که ره گه زی دیاری کراوه و دروست نییه له غیری ئه و ره گه زه دیاری کراوه دهریکریت، چونکه پیغمبهری خوا(ﷺ) ده فهرمویت: ((من أحدث في أمرنا ما ليس منه فهو رد)) متفق عليه.

واته: هه رکه سیك له م دینه ماندا تازه گه ری یه که دابهینیت که تیایدا نه بیت ئه واه ره ت دهریته وه و وهرناگیریت.

ئه ندازه ی سهرفیتره

بریتی یه له یه که (صاع) به صاعی پیغمبهر(ﷺ)، چونکه صاعی کارپیکراو بریتی یه له صاعی خه لکی مه دینه، پیغمبهر(ﷺ) ده فهرمویت: ((الوزن وزن أهل مكة، والمكيال مكيال أهل المدينة)). انظر سلسلة الأحاديث الصحيحة (165).

واته: کیشانه ی کارپیکراو کیشانی خه لکی مه که یه و، پیوانه ش بریتی یه له پیوانی خه لکی مه دینه.

یان به ئه ندازه ی ئه و. ابن عثیمین (ره حمه تی خوا ی ئی بیت) ده فهرمویت: (به کیشانه ئه ندازه و سه نگی ده کاته: (480)

مسقال، وه به گرام ده کاته: دوو کیلوو پینج یه کی ده ی کیلویه که). مجالس شهر رمضان ص 328. ه

واته: دوو کیلوو چاره کیک، که ئه مه ش بلاوه له م زه مانه ماندا.

کاتی واجب بوونی سهرفیتره

واجب ده بیت له گهل ئا و ابوونی خوری کو تا روژی ره مه زان.

وه دوو کات هه یه بو دهرکردنی:

1- کاتی فه زیله ت: ئه ویش له نیوان نویژی به یانی هه تا نویژی جه ژنه.

2- کاتی دروستی: ئه ویش پیش جه ژن به روژیک یان دوو روژ:

عن نافع قال: (كان ابن عمر يعطي عن الصغير والكبير حتى إن كان يعطي عن بني. وكان يعطيها الذين يقبلونها وكانوا يعطون قبل الفطر بيوم أو يومين). رواه البخاري في صحيحه (1511).

واته: عبدالله كوري عمر (رهزای خویان لى بیټ) سهرفیتره لى جیاتی گه وره و بچوک دهرده کرد به جورى له جیاتی منداله کانی منیش دهیدا، وه دهیبه خشی به و کهسانه لى وهى دهگرن، جا پییش روژى جهژن به روژیک یان دوو روژ پى دهیبه خشین.

کوټا کاتی

عن ابن عمر (رضي الله عنهما) قال: (أمرنا رسول الله ﷺ) بزكاة الفطر أن تؤدى قبل خروج الناس الى الصلاة). صحيح سنن ابي داود للالباني (1421).

واته: پیغه مبهرى خوا (ﷺ) فهمانى به خشینى سهرفیتره لى پى کردوین، ئه ویش پییش ئه وهى خه لک دهر بچیت بو نوپژى جهژن به خشیریت.

وه ئه فهرموده یهش به لگه یه له سه ره وهى که کوټا کاتی سهرفیتره له ره مه زاندا پییش دهر چوونى خه لک یه بو نوپژى جهژن.

پیاو له جیاتی کى دهیبه خشیټ؟

موسلمان له جیاتی خو و ئه و کهسانه دهرى دهکات که به خیویان دهکات له بچوک و گه وره و نیرو مى و نازادو کوپله.

عن ابن عمر (رضي الله عنهما): (أمرنا رسول الله ﷺ) بصدقة الفطر عن الصغير والكبير والحر والعبد ممن تمونون). أخرجه الدارقطني 141/2 والبيهقي 161/4 وحسنه الشيخان: علي بن حسن وسليم الهلالي في صفة صوم النبي ﷺ ص 105.

واته: پیغه مبهرى خوا (ﷺ) فهمانى پى کردوین سهرفیتره به خشین له برى گه وره و بچوک و نازادو کوپله له وانه لى سه ره رشتیان دهکین و به خیویان دهکین.

ههروه ها ئه چیته ئه مه وه خزمه تکارى کى مى موسلمان که له ناو مالدايه، چونکه له و کهسانه یه که له ناو مالى موسلمان که دایه و سه ره رشتى دهکات... والله أعلم.

سوننه ت وایه له یهک شوین دا کوپکریته وه

پیغه مبهرى خوا (ﷺ) ئه بو هوره یه راسپارد که پاریزگارى زهکاتى سهرفیتره ره مه زان بکات. وهک خو و ده فره مویت: (أخبرني رسول الله ﷺ) أن أحفظ زكاة رمضان). أخرجه البخاري 396/3.

واته: پیغه مبهرى خوا (ﷺ) راسپاردم که پاسه وانى و پاریزگارى سهرفیتره کوکرا وهى ره مه زان بکم. پالپشت بهم فهرموده یه سوننه ت وایه که کوپکریته وه له لای کهسانیک که جى متمانه بن له هه یئه و کوپله خیرخو ازى یه کان و غه یرى ئه مان، وه بکرینه وه کیل به دهره یانی بو هه ژارو کهم دهسته کان پییش نوپژى جهژن به روژیک یان دوو روژ و دوانه که ون له دابهش کردنى و دهرکردنى پییش نوپژى جهژن.

ئه وه که سانه لى شیاوى سهرفیترن

دهدریت به و کوپله لانه لى که له سورته لى (التوبة) دا باسکراون: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَّاتِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾. التوبة/60

واته: خپرو زهکات دهدریت به: هه ژاران و کهم دهستان و ئه وه کهسانه لى کوپله دهکه نه وه و ئه وه کهسانه لى دلپان راده گپرى بو موسلمان بونپان و له پینا و نازاد کردنى کوپله و ئه وه کهسانه لى قه رازان و له ریگای خوای گه وره و

ئەو كەسانەش كە نامۆو دور لەه وولاتى خويانن، ئەمەش فەرزىكى خويىيەو خىواي گەورەش زاناو كاربه جىيە.

روالەتى گشتى ئايەتەكە سەرفىترەش دەگرىتەو، وە هەندىك لە زانايان هەموو ئەو كۆمەلانەيان بە شىياو داناو جگە لە (دل راگيركراوان و ئەوانەى هەلدەستەن بە كۆكردنەو) چونكە ئەمانە كارى ئىمام و پيشەوايە كە پىيان بىهەخشى نەك كەسى تر، چونكە موسلمان خوى هەلدەستىت بە دابەش كردنى سەدەقەكەى خوى بە دەستى خوى.

شىخ عثيمين (رحمتهى خوى لى بيت) دەفەرمويت: ئەوانەى شىياوى سەرفىترەن كە پىيان بدرىت: هەزارەكان و ئەو كەسانەن كە قەرزەرن و ناتوانن بىدەنەو، دەياندرىتى بە پىي پىويستىيان/مجالس شهر رمضان ص331. لەوەى رابوورد پروون بويەو كە ئەوانەى سەرفىترەيان پى دەشى هەمان كەسانن كە زەكاتيان پى دەشى، ئەمەش راي مەزەبى ئەبى حەنىفەيە (لە حاشيە ابن عابدين 79/2) وە مالك (القوانين الفقهية ص76) وە شافعى (المذهب 235/1) وە ئەحمەد (المغني 78/3).

بەلام ئەوەى خەلكى خويان پىو گرتوو و بوته عادت كە دەيدەن بە دراوسى و خزم و نزيكان (يان مەلای مزگەوتەكان - وەرگير) لە كاتىكدا موستەحەقىش نين ئەو دەروست نىيە. چونكە زەكات مافى خوى گەورەيەو خۆشەويستى نابىت تىيدا لىك بدرىتەو.

حوكمى بردنى سەرفىترەكە بو شارىكى تر

دروست نىيە سەرفىترە بگوزارىتەو لەو شوينەى دەرگراو و اتە: (بلد المزكي) مەگەر لەو شوينەدا كەسيك نەبىت لە هەزارو كەم دەرامەت، يان زياد بىت لە پىويست.... والله اعلم.

چونىتى بەخشىنى

شىخ عثيمين (رحمتهى خوى لى بيت) دەفەرمويت: (دروستە سەرفىترە بىهەخشىتەو بەسەر زياد لە يەك هەزارداو دروستيشە چەند سەرفىترەيەك بدرىت بە يەك هەزار. چونكە پىغەمبەرى خوا (ﷺ) ئەندازەى واجبەكەى ديارى كردوو، بەلام ئەندازەى ئەو پرەى پىي دەدرىت ديارى نەكردوو). مجالس شهر رمضان ص332.

ئاگادارى/ دروست نىيە بو هىچ كەسيك كە شتى خراپ و بى كەك دەبكات لە سەرفىترەدا، چونكە خوى گەورە پاكو و پاكيش نەبىت وەرى ناگرىت، وە دەفەرمويت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ البقرة/267. وە خوى گەورە فەرمانى كردوو بە بەخشىنى شتى چاك و نەهى كردوو بە بەخشىنى شتى خراپ و بى كەك.

چەند پرسىارىكى گرنگ سەبارەت بە سەرفىترە*

پرسىارى يەكەم***: ئايا سەرفىترە واجبە بدرىت لە برى كۆرپەيەك كە لە سكى دايكى دايە؟ وەلام: واجب نىيە لەسەر كۆرپە كە لە سكى دايكى دا بىت مەگەر كەسەكە بە ويستى خوى لە برى بيدات، ئەو كاتە هىچى تىدا نىيە.

پرسیاری دووهم: نایا دروسته سرفیتره به پاره بدریټ؟
 وهلام: دروست نییه قیمهتی خواردن به پاره و دراو دهریکریټ، چونکه ئەمه پیچەوانه‌ی ئەوهیه که پیغەمبەری
 خوا(ﷺ) فرمانی پی کردووه.
 پرسیری سییەم: نایا دروسته سرفیتره دوا بخریټ به هوی عوزریکەوه؟

*که زانای پایه بهرز محمد صالح العثیمین(ره‌حمه‌تی خوی لی بیټ) وهلامی داوه‌ته‌وه. له کتیبی (مجالس شهر رمضان) هوه وەرگراوه به‌کمیک
 ده‌ستکاری‌یه‌وه.
 **هه‌ستاوم به دارشتنی پرسیاره‌کان تا له‌گه‌ل بابه‌ته‌کاندا بگونجیټ.

وهلام: ئەگەر دواخستنه‌که له‌بەر عوزر بیټ هیچی تی‌دا نی‌یه، بۆ نمونه جه‌ژن بیټ و ئەم له ده‌شت بیټ و هیچی
 له‌لا نه‌بیټ که لی‌ی دهریکات و کەسی له‌لا نه‌بیټ بوی بدات، یان هه‌والی جه‌ژن بوون له‌پریکدا بیټ به‌جوریک
 نه‌توانیټ پی‌ش نویژ دهری بکات.
 یان پستی به‌یه‌کیک قایم بیټ که بوی بدات و ئەویش بیری بجیټ، ئەوا ئەگەر دوا‌ی جه‌ژنیش بیدات هیچی تی‌دا
 نی‌یه، چونکه ئەم جو‌ره‌که‌سانه‌ عوزریان هه‌یه.
 پرسیری چوارهم: نایا سرفیتره بۆ مردوو دهریټ؟

وهلام: ئەگەر پی‌ش خورئا‌وابوونی کو‌تا روژی ره‌مه‌زان مردبیټ با به‌چه‌ند ده‌قیقه‌یه‌کیش بیټ ئەوا له‌سه‌ری
 واجب نابیټ و خو ئەگەر دوا‌ی خورئا‌وابوون مردبیټ گەر به‌چه‌ند ده‌قیقه‌یه‌کیش بیټ ئەوا واجبه‌ بوی
 دهریکریټ.
 وه ئەگەر که‌سیک مندالی بوو دوا‌ی خورئا‌وابوون، با به‌چه‌ند ده‌قیقه‌یه‌کیش بیټ ئەوا له‌سه‌ری واجب نی‌یه
 بوی بدریټ.

پرسیاری پینجهم: نایا دروسته که‌سیک بکریټ به‌وه‌کیل بۆ ئەوه‌ی له‌جیاتی که‌سیکی تر سرفیتره‌ بدات؟
 وهلام: دروسته که‌سیک که‌سیکی تر بکات به‌وه‌کیل تا له‌کاتی شهرعی خو‌ی‌دا دهری بکات.
 پرسیری شه‌شه‌م: نایا دروسته چه‌ند سرفیتره‌یه‌ک بدریټ به‌یه‌که‌ه‌ژار؟

وهلام: شیخ ابن عثیمین(ره‌حمه‌تی خوی لی بیټ) ده‌فه‌رمویټ: دروسته چه‌ند سرفیتره‌یه‌ک بدریټ به‌یه‌که‌ه‌ژار
 چونکه پیغەمبەری خوا(ﷺ) واجبه‌که‌ی دیاری کردووه به‌لام ئەندازه‌ی ئەوه‌ی دیاری نه‌کردووه چه‌ندی بدریټی.
 پرسیری هه‌وته‌م: نایا دروسته هه‌ژاریک سرفیتره‌ وەرگریټ و پاشان له‌جیاتی خو‌ی بیدات؟
 وهلام: دروسته بۆ که‌سی هه‌ژار ئەگەر سرفیتره‌که‌ی له‌که‌سیک وەرگرت له‌جیاتی خو‌ی یان که‌سیکی
 خیزانه‌که‌ی بیدات، ئەگەر کی‌شای یان ئەو که‌سه‌ی دای پی‌ی هه‌والی دایه‌که‌ ئەندازه‌که‌ی ته‌واوه‌ و ئەویش
 متمانه‌ی پی کرد، ئەو کاته دروسته.

پرسیاری هه‌شته‌م: نایا سرفیتره به‌پاره و دراو دهریټ؟
 وهلام: دهرکردنی نرخ‌ی خواردن به‌پاره دروست نی‌یه، چونکه ئەمه پیچەوانه‌ی کاری هاوه‌لانه‌(ره‌زای خویان لی
 بیټ)، له‌بەر ئەوه‌ی ئەوان به‌صاعیک خواردن دهریان ده‌کرد.

پرسیاری نۆیەم: نایا دروسته له‌پو‌شاک و راخه‌رو قاپ و قاچاغ دهریکریټ؟
 وهلام: دروست نی‌یه له‌پو‌شاک و راخه‌رو قاپ و قاچاغ و که‌لوپه‌ل و غه‌یری ئەمانه‌ دهریکریټ جگه‌ له‌خواردنی
 خه‌لکی، چونکه پیغەمبەری خوا(ﷺ) له‌خواردندا فه‌رزی کردووه و ئەو شته‌ی ئەو دیاری کردبیټ زیاد ناکریټ.

پرسیاری دهیهم: لهسه‌ر کی واجبه؟

وهلام: واجب نییه جگه لهسه‌ر نه و کسه‌سی که له پیویستی نه‌فه‌قه‌ی روژی جه‌ژن و شه‌وه‌که‌ی لی‌ی زیاد بی‌ت نه‌گه‌ر له صاعیک که‌متری نه‌بوو. واته: نه‌گه‌ر زیاتری هه‌بوو لی‌ی دهرده‌کات.

جه‌ژن

پیغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) فه‌رمویه‌تی: ((یا ابا بکر ان لكل قوم عیداً، وهذا عیدنا)). متفق علیه.

واته: نه‌ی نه‌با به‌کر هه‌موو گه‌لیک جه‌ژنی خو‌یان هه‌یه، نه‌مرۆش جه‌ژنی ئی‌مه‌یه.

ابن عابدین ده‌فه‌رموی‌ت: (جه‌ژن به‌م ناوه ناو‌نراوه چونکه چاکه‌کانی خوی گه‌وره روژانه ده‌گه‌ریتته‌وه‌و دووباره ده‌بی‌تته‌وه به‌سه‌ر عه‌به‌ده‌کانی‌دا، واته هه‌موو جو‌ره چاکه‌کانی، له‌وانه جه‌ژن و خواردن دوی خو‌گرتنه‌وه له خواردن و سه‌رفی‌تره‌دان).

1- خو‌جوان‌کرن له جه‌ژندا:

ابن عمر(ره‌زای خوی لی بی‌ت): (له دوو جه‌ژنه‌که‌دا چاک‌ترین جل و به‌رگی خوی له‌به‌ر ده‌کرد).

ابن قدامه له (المغنی)دا(288/2) ده‌فه‌رموی‌ت: (نه‌مه‌ش به‌لگه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که خو‌جوان‌کرن له و کاتانه‌دا بلا‌وبوو له لایان).

2- خو‌شۆردن: سوننه‌ته غوسل بکری‌ت بو جه‌ژن، ابن عمر بو روژی جه‌ژنی ره‌مه‌زان غوسلی ده‌کرد، وه له عه‌لی‌یه‌وه(ره‌زای خوی لی بی‌ت) نه‌مه ری‌وایه‌ت کراوه / رواه البیه‌قی وابن ابی الدنیا و صحیح اسناده ابن حجر فی الفتح 439/2.

3- دهرچوون بو نو‌یزگه(المصلی): عن ابی سعید(رضی الله عنه) قال: (کان رسول الله ﷺ) یخرج یوم الفطر والأضحی الی المصلی، فأول شیء یبدأ به الصلاة). متفق علیه.

واته: پیغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) یه‌که‌م روژی جه‌ژنی ره‌مه‌زان و قوربان دهرده‌چوو به‌ره‌و نو‌یزگه (که له دهره‌وه‌ی شاردایه) جا یه‌که‌م کاریک که نه‌نجامی ده‌دا نو‌یزگه‌که بوو.

له‌به‌ر نه‌وه‌سوننه‌ته که نو‌یزگی دوو چه‌ژنه‌که له نو‌یزگه نه‌نجام بدری‌ت و جمهوری زانایان و ایان فه‌رموووه / انظر صلاة العیدین فی المصلی هی السنة للمحدث الالبانی.

وه هه‌رکه‌سیک توانای چوونی نو‌یزگه‌ی نه‌بوو له‌به‌ر نه‌خوشی یان به‌ته‌مه‌نی نه‌وا له مزگه‌وتدا نو‌یزگه‌که نه‌نجام ده‌دات و (إن شاء الله) هیچی له‌سه‌ر نی‌یه / المغنی 320/2.

وه‌سوننه‌تیش وایه ئافره‌تانیش دهرچن بو نو‌یزگه‌وه هه‌ندیک له نه‌هلی عیلمیش به واجبی داده‌نین له‌سه‌ریان: عن أم عطية: (أمرنا رسول الله ﷺ) أن نخرجهن فی الفطر والأضحی... العواتق والحیض وذوات الخدور، أما الحیض فیعتزلن الصلاة). وفی لفظ: (المصلی ویشهدن الخیر ودعوة المسلمین). متفق علیه.

واته: پیغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) فه‌رمانی پی‌کردین که له روژانی جه‌ژنی ره‌مه‌زان و قورباندا که‌نیزه‌ی ئازادکراوو ئافره‌تی چه‌یزدارو نه‌وانه‌ی بالغ بوون و ده‌چنه پشت به‌رده‌وه ئاماده‌ی بن، جا نه‌وانه‌یان که له چه‌یزدان نو‌یزگه‌که ناکه‌ن و نایه‌نه نو‌یزگه به‌لام ئاماده‌ی نه‌و خیرو بانگه‌وازه‌ی موسلمانانه ده‌بن.

4- سوننه‌ته به پیاده‌یی بچیت بو نو‌یزگه:

سوننه‌ته به پی‌به‌ره‌و نو‌یزگه بچیت: عن علی بن ابی طالب(رضی الله عنه) قال: (إن من السنة أن تأتي المصلی ماشیاً). صحیح الترمذی للالبانی 164/1.

واته: له سوننه‌ته که به پیاده‌یی بچیت به‌ره‌و نو‌یزگه بو نه‌نجامانی نو‌یزگه‌که.

5- تهكبير كردن له دوو جهژنه كه دا: چه سپاوه له كرداری پیغه مبه ره وه (ﷺ) كه: (كان يخرج أول يوم الفطر فيكبر حتى يأتي المصلي، وحتى يقضي الصلاة، فإذا قضيت الصلاة قطع التكبير). الصحيحة رقم (170).

واته: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) له سه ره تای روژی جهژنی ره مه زان له مال دهر نه ده چوو تهكبير (الله أكبر) ی ده کرد تا ده گه یشته نویژگه و له نویژگه کی ده بو وه، جا که له نویژ ته و او ده بوو نیت تهكبيری نه ده کرد. وه له م فه رمو ده یه دا شه رع یه تی ده نگ هه لپرینی تیدایه به ریگاوه که ده چیت به ره و نویژگه.

6- جوړه کانی تهكبير كردن: چند جوړیک تهكبير كردن هه یه له وانه:*

ابن مسعود ده یغه رموو:

- (الله أكبر الله أكبر لا اله الا الله والله أكبر الله أكبر والله الحمد)

- (الله أكبر الله أكبر الله أكبر کبیرا)

- (الله أكبر الله أكبر الله الحمد. الله أكبر وأجل. الله أكبر على ما هدانا)

7- سوننه ت وایه پیش دهر چوون بو نویژگه شتیک بخوات: عن أنس قال: (كان رسول الله ﷺ لا يغدو يوم الفطر حتى يأكل تمرات). رواه البخاري (953).

واته: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) به یانی روژی جهژنی ره مه زان له مال دهر نه ده چوو هه تا چه ند ده نکه خورمایه کی نه خوار دایه.

* انظر الأرواء 125/3-126 واحكام العيدين للشيخ علي بن حسن.

8- گوپینی ریگای چوون بو نویژگه و گه پرانه وه:

سوننه ت وایه نویژگه ریگای چوون بو نویژگه و گه پرانه وه ی بگوپیت: عن جابر (رضي الله عنه) قال: (كان النبي ﷺ) إذا كان يوم عيد خالف الطريق). البخاري (986).

واته: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) له روژی جهژندا ریگای چوونی بو نویژگه کی ده گوپری. واته: له ریگایه که وه ده چوو وه له ریگایه کی تره وه ده گه پرایه وه.

9- هیچ نویژیک له پیش و پاشی نویژی جهژنه وه ناکات:

ئه مه ئه گه له نویژگه نویژگه کی ئه نجام ده دا، به لام ئه گه له ناو مزگه وتدا بوو ئه و له سه ری یه تی نویژی (تحية المسجد) بکات:

عن ابن عباس قال: (إن النبي ﷺ) صلى يوم الفطر ركعتين لم يصل قبلها ولا بعدها). رواه البخاري (989).

واته: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) روژی جهژنی ره مه زان دوو رکاتی نویژی جهژنی ئه نجامدا، که نه له پیشی و نه له دوایه وه نویژی تری نه کرد.

به هر حال نویژی جهژن هیچ سوننه تی پاش و پیشی وارید نه بو وه و له سه ر نویژگه ران پیویسته خو یان به مه وه رابه ینین و چاکترین ریتموی ریتموی پیغه مبه ره (ﷺ).

10- کاتی نویژی جهژنی ره مه زان:

له کاتی به رز بوونه وه ی خو ره به ئه ندازه ی رمیک و جمهوری زانایان و ده فه رمون / بدائع الصانع 276/1.

11- نویژی جهژن بانگ و قامه تی نی یه:

عن ابن عباس وعن جابر (رضي الله عنهما) قالوا: (لم يكن يؤذن يوم الفطر ولا يوم الأضحى). متفق عليه.

واته: له سه رده می پیغه مبه ری خوا (ﷺ) بو ئه نجامدانی نویژی جهژنی ره مه زان و قوریان بانگ نه ده درا.

وه پیغهمبهری خوا(ﷺ) که دهگهیشته نویژگه نویژی جهژنی دهکرد به بی بانگ و قامهت و وتنی: (الصلاة جامعة). وه سوننهت وایه که هیچ یهکیک لهمانه نهکریت). زاد المعاد 1/242.

نویژی جهژن:

12- حوکمهکهی: شیخی نیسلام ابن تهیمیه(رحمتهی خوی لی بیت) نهوهی تهرجیح داوه که لهسههر ههموو یهکیک واجبه/مجموع الفتاوی 161/23.

نهمهش رای مهزهبی نهبوچه نیفه و وتهیهکی شافیعی و نهحمهده و ئیمامی شه وکانیش و دهفهرمویت/السیل الجرار 1/315.

ههروهها ئیمامی نهلبانیس(رحمتهی خوی لی بیت) نهم رایهی ههیه/صلاة العیدین فی المصلی للالبانی.

وه هه رگیز پیغهمبهری خوا(ﷺ) له جهژنیک له جهژنهکاندا وازی لی نههیناوه و نهمهش بهلگهیه لهسههر واجبیستی. وه له بهلگهی واجبیستی نهم نویژه نهوهیه که نهگهر بکهویته روژی جومعهوه نهوا نویژی جومعهکه دهبیست به سوننهت وهک ئیمامی شه وکانی و غهیری نهو فهرمویانه.

13- چوئیتی و شیوازی نویژی جهژن:

عن عمر(رضی الله عنه) قال: (صلاة السفر رکعتان، وصلاة الأضحی رکعتان، وصلاة الفطر رکعتان تمام غیر قصر علی لسان محمد(ﷺ)). رواه أحمد والنسائي والطحاوي فی شرح الآثار. والبيهقي وصححه سنده علی بن حسن فی احکام العیدین. واته: نویژی سهفهردوو رکاته، وه نویژی جهژنی قوربان دوو رکاته، وه نویژی جهژنی رههزان دوو رکاته، تهواوه و کورت نهکراوتهوه لهسههر زمانی پیغهمبهری خوا(ﷺ).

بهه جورهش ههنگاهوکانی نویژکه جیبهجی دهکریت:

1- (رکاتی یهکهه): تهکبیری دابهستن دهکات و پاشان(پیش قورئان خوئندن) حهوت تهکبیری تردهکات.

2- پاشان قورئان دهخوئنیست(الفاتحه و سورهتی تر).

3- تهکبیری چهمینهوه دهکات و دهچهمیتهوه و راست دهبیتهوه.

4- پاشان سوجهه دهبات.

5- (رکاتی دووهه): پینج تهکبیر دهکات.

6- قورئان دهخوئنیست.

7- پاشان دهچهمیتهوه و راست دهبیتهوه و سوجهه دهبات و تهحییات دهخوئنیست و سهلام دهاداتهوه.

وه له پیغهمبهری خواوه(ﷺ) به سهحیحی هیچ زیکیکی دیاری کراو نههاتوه که له نیوان تهکبیرهکاندا بووتریت، بهلام له ابن مسعودهوه(رهزای خوی لی بیت) هاتوه که فهرمویتهی: (یحمدالله ویثنی علیه ویصی علی النبی(ﷺ)). انظر تمام المنة ص 350. والأرواء 642.

واته: سوپاس و ستایشی خوی گهوره دهکات و سهلاوات دهادات لهسههر پیغهمبهری خوا(ﷺ).

وه دهست بهرن ناکاتهوه لهگهل تهکبیرهکاندا جگه لهیهکهه تهکبیری نویژ دابهستن و چوون بو چهمینهوه.

پیغهمبهری خوا(ﷺ) له نویژی جهژندا دوی (الفاتحه) سورهتی(اقتربت الساعة..) و وه سورهتی(قی دهخوئند/أخرجه مسلم.

ابن القیم(رحمتهی خوی لی بیت) دهفهرمویت: ههنديک جاریش لهوانهیه سورهتی (سبح اسم ربك الأعلى) و (هل أتاک حدیث الغاشية)ی خوئندبیست/أخرجه مسلم.

به هر حال پراولته نوپژي جه ژن وهك نوپژه كاني تره جگه له حهوت تهكبير له ركاتي يه كه م و پيښج تهكبير كردن له ركاتي دووه مدا.

14- نه گهر كه سيك نوپژي جه ژني به جه ماعت له دهست چوو:

هر كه سيك نوپژي جه ژني چوو به جه ماعت له نوپژگه نه وا به ته نيا دووو ركات دهكات, جا له نوپژگه بيت يان له ماله وه, وه له ركاتي يه كه مدا حهوت تهكبيرو له دووه مدا پيښج تهكبير دهكات پيش قورئان خوښندن. نه مه راى نيمامي ماليكه له (الموطأ) دا, وه نيمامي بوخاري دةفه رمويت: (باب إذا فاته العيد يصلي ركعتين) واته: سه رياسيك له باره ي نه وه وه كه نه گهر نوپژي جه ژني چوو نه وا دوو ركات دهكات. نه مپيش راى (عطاء) و مه زه يبي شافيعي يه.

15- ووتاري دواى نوپژ:

سوننه ت وايه ووتاره كه دواى نوپژه كه بيت: ابن عباس دةفه رمويت: (شهدت العيد مع رسول ﷺ) و ابي بكر وعمر وعثمان (رضي الله عنهم), فكلهم كانوا يصلون قبل الخطبة). متفق عليه.

واته: ناماده ي نوپژي جه ژن بووم له گه ل پيښه مبهري خوا (ﷺ) و نه بو به كرو عومره و عوتمان (ره زاي خويان لي بيت) هم موويان پيش ووتاردان نوپژه كيان نه نجام دةدا.

16- ناماده بوون بو ووتاره كه:

ابن القيم (ره حمته ي خواي لي بيت) له (زاد المعاد) دا (488/1) دةفه رمويت: (ورخص ﷺ) لمن شهد العيد أن يجلس للخطبة أو أن يذهب). صحيح ابي داود للالباني (1048).

واته: پيښه مبهري خوا (ﷺ) پي داوه و خه لكي سه رپشك كردوه كه به شداري جه ژن دهن كه دانيشن بو ووتاره كه و گوي بگرن يان برؤن.

نه م ووتاره ش وهكو ووتاره كاني تر وايه, به سوپاس و ستايشي خواي گه وره دهست پي دهكريت, به لام ووتاريپژ ووتاره كه به تهكبير كردن دهست پي ناكات. چونكه نه مه له پيښه مبهري خواوه (ﷺ) نه چه سپاوه كه كرد بيتي, وه به سه حيحي نه هاتووه كه ووتاري جه ژن دوو ووتار بيت و به دانيشتنيك به نبيان تي بخات / احكام العيدين لعلي بن حسن ص 56.

17- كو بوونه وه ي جومعه و جه ژن له يه كه روژدا:

نه گهر جه ژن و جومعه له يه كه روژدا كو بوونه وه نه وا نوپژي جه ژن فه رزي تي جومعه كه لادهابت:

{ چه سپاوه له سه حيحي سنن ابي داودي نه لباني به ژماره (1072): عن ابي بريدة قال: (عيدان اجتماع في يوم واحد, فجمعهما جميعا بجمعهما واحداً وصلى يوم الجمعة ركعتين بكرة صلاة الفطر, ثم لم يزد حتى صلى العصر....).

واته: جاريكيان نوپژي جه ژن و جومعه له روژي كدا كو بوونه وه پيښه مبهري خوا (ﷺ) كوي كردنه وه و كردني به يه كه نوپژ, نه وپيش به وه ي سه ره تاي روژي جومعه دوو ركات نوپژي جه ژني نه نجامدا, پاشان هيچ نوپژيكي نه كرد هه تا نوپژي عهسري كرد.

نيمامي شه و كاني (ره حمته ي خواي لي بيت) له (ذيل الأوطار) (348/3) دا ته عليق له سه ر ريوايه ته كه ي ابن الزبير دةدات و دةفه رمويت: (روكه شي فه رموده كه واده گه يه نييت كه نوپژي نيوه رووشي نه كردوه).

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) عن رسول الله (ﷺ) أنه قال: ((قد اجتمع في يومكم هذا عيدان, فمن شاء أجزأه من الجمعة وإنا مجموعون)). صحيح ابي داود للالباني رقم (948).

واته: ئەمرۆ دوو جەژنی تێدا کوۆبۆتەوه (که جومعه و جەژنه), جا هه رکهسیک دهیهوئیت نوێژی جەژنه که بری جومعه کهی بو دهکهوئیت, بهلام ئیمه خویمان ههردوو نوێژه که ئەنجام دهدهین.

18- شیوازی جەژنه پیرۆزه کردن:

جبیر بن نفیر دهفهرموئیت: (كان أصحاب رسول الله ﷺ) إذا التقوا يوم العيد يقول بعضهم لبعض: تقبل الله منا ومنك). حسنه السيوطي في وصول الأمانى بأصول التهاني. وانظر تمام المنة ص355.

واته: هاوه لهکانی پیغه مبهری خوا (ﷺ) کاتیک له روژی جەژندا دهگهیشتن به یهک به یهکتریان دهوت: (تقبل الله منا ومنك) واته: خوای گهوره (عیبادهتی ئەم مانگه) له ئیمه و تۆش وهگرئیت.

شیخی ئیسلام ابن تهیمیهش (رحمتهی خوای لى بیت) پالپشتی ئەمهی کردووه و فهرموویهتی که هاوه لآن وایان کردووه.

لهمه وه روون دهبیته وه که ئەو شتهی زۆر کهس دهیلین: (کل عام وأنتم بخیر) سپینه وهی ووتهی پیشینه که دهیانفهرموو: (تقبل الله منا ومنكم). ئەمه لهگه له ئەوه دا که ئەوهی پیشوو ووتهی ئەهلی کیتابه له گاورو

جوله که کان/مستفاد من تسجيلات الشيخ الألباني رحمه الله.

وه به کارهینانی ئەو ووتهیه لهم بوئانه دا بی گومان دهچیته بهر ووتهی خوای گهوره که دهفهرموئیت:

﴿...أَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ...﴾. سورة البقرة/61

له کوئاییدا....

تقبل الله منا ومنكم

سبحانك اللهم وبحمدك, أشهد أن لا اله الا أنت, أستغفرك وأتوب اليك